

Archeologienota
Beervelde (Lochristi) – Toleindestraat

Natasja Reyns en Charlotte Delannoye

Temse
2019

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns en Charlotte Delannoye

All-Archeo bvba
Laagstraat 12
9140 TEMSE

Wettelijk depot nummer
D/2019/12.807/42

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	7
2.3	Onderzoeksopdracht	7
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.3.2	Beschrijving geplande werken	8
2.3.3	Werkwijze	21
2.4	Assessmentrapport	21
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied	21
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	28
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	31
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese	32
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	33
3	Samenvatting	35
4	Bibliografie	36
4.1	Publicaties	36
4.2	Websites	36
5	Bijlagen	37
5.1	Archeologische periodes	37

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2019B21

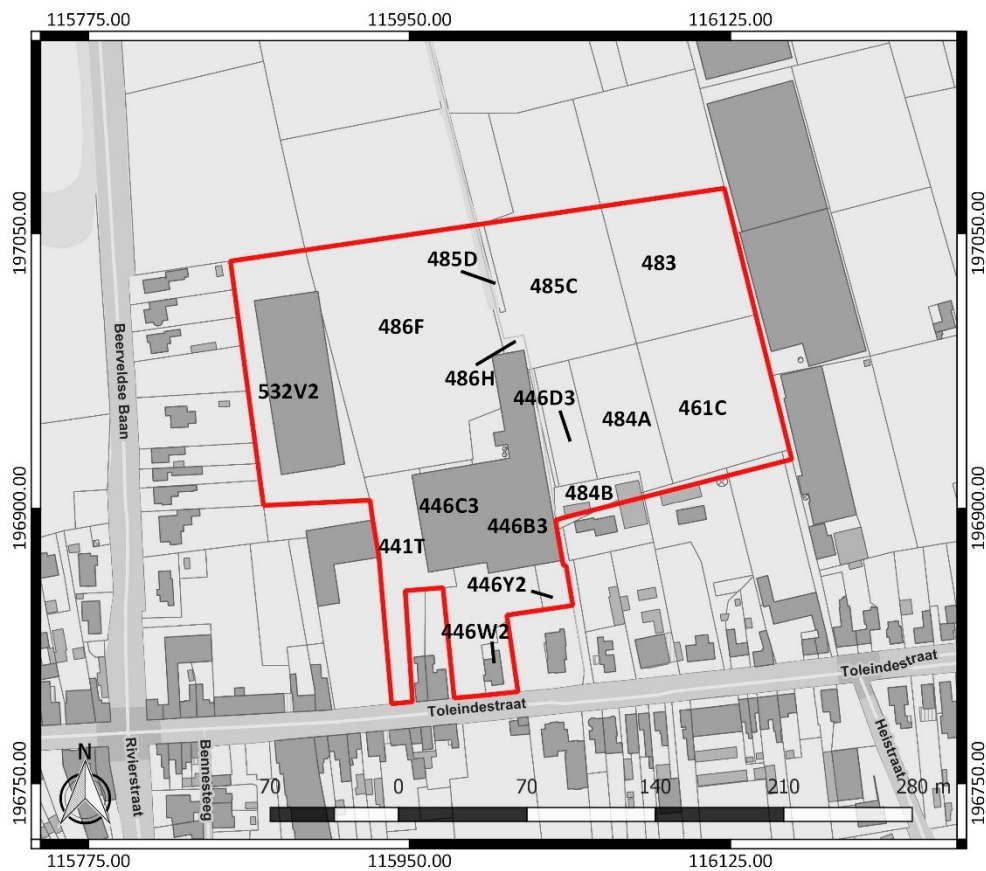
Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Oost-Vlaanderen, Lochristi, Beervelde, Toleindestraat, Patattenbrug

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 115852, 197036
- 116121, 197077
- 116158, 196928
- 115941, 196795

Kadastraal plan:

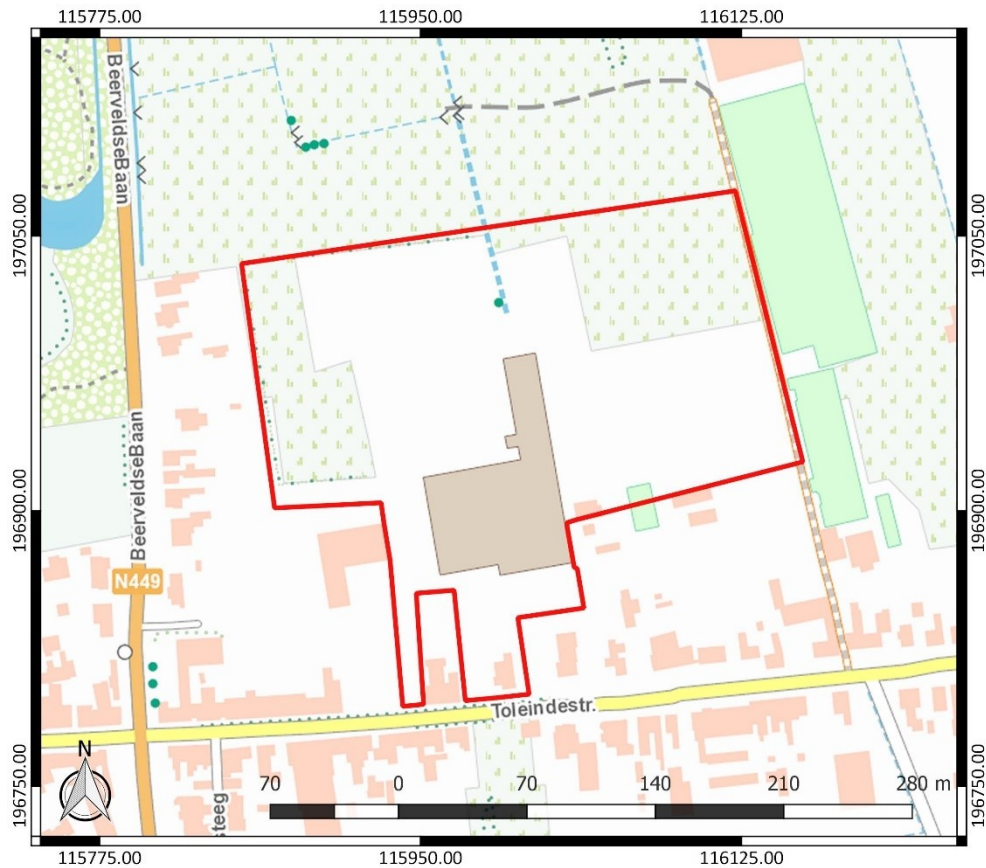

Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Lochristi, Afdeling 4, sectie B, nummers 441T, 446B3, 446C3, 446D3, 446W2, 446Y2, 461C, 483 (partim), 484A, 484B (partim), 485C (partim), 485D (partim), 486F, 486H en 532V2.

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 50.190 m²

Topografische kaart:

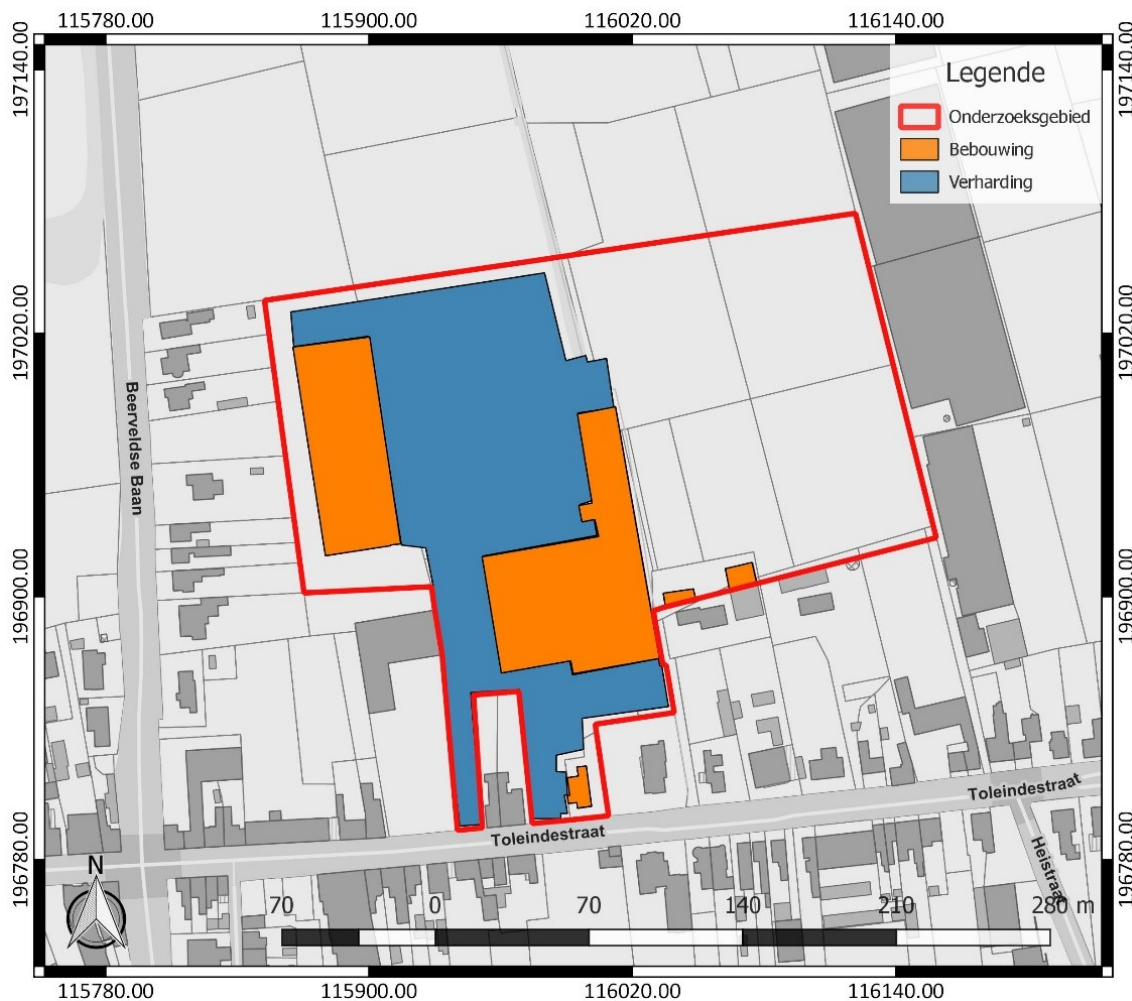

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 08/02/2019 – 28/03/2019

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland

Verstoorde zones: Er bevinden zich gebouwen en verhardingen ter hoogte van het onderzoeksgebied (Figuur 3). Er kan verondersteld worden dat de realisatie ervan enige negatieve impact heeft gehad op het archeologisch bodemarchief. De precieze aard en de omvang van deze verstoring is echter niet gekend.

Figuur 3: Verstoringenkaart, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.2 Archeologische voorkennis

Er is geen concrete archeologische voorkennis met betrekking tot het onderzoeksgebied.

2.3 Onderzoeksopdracht

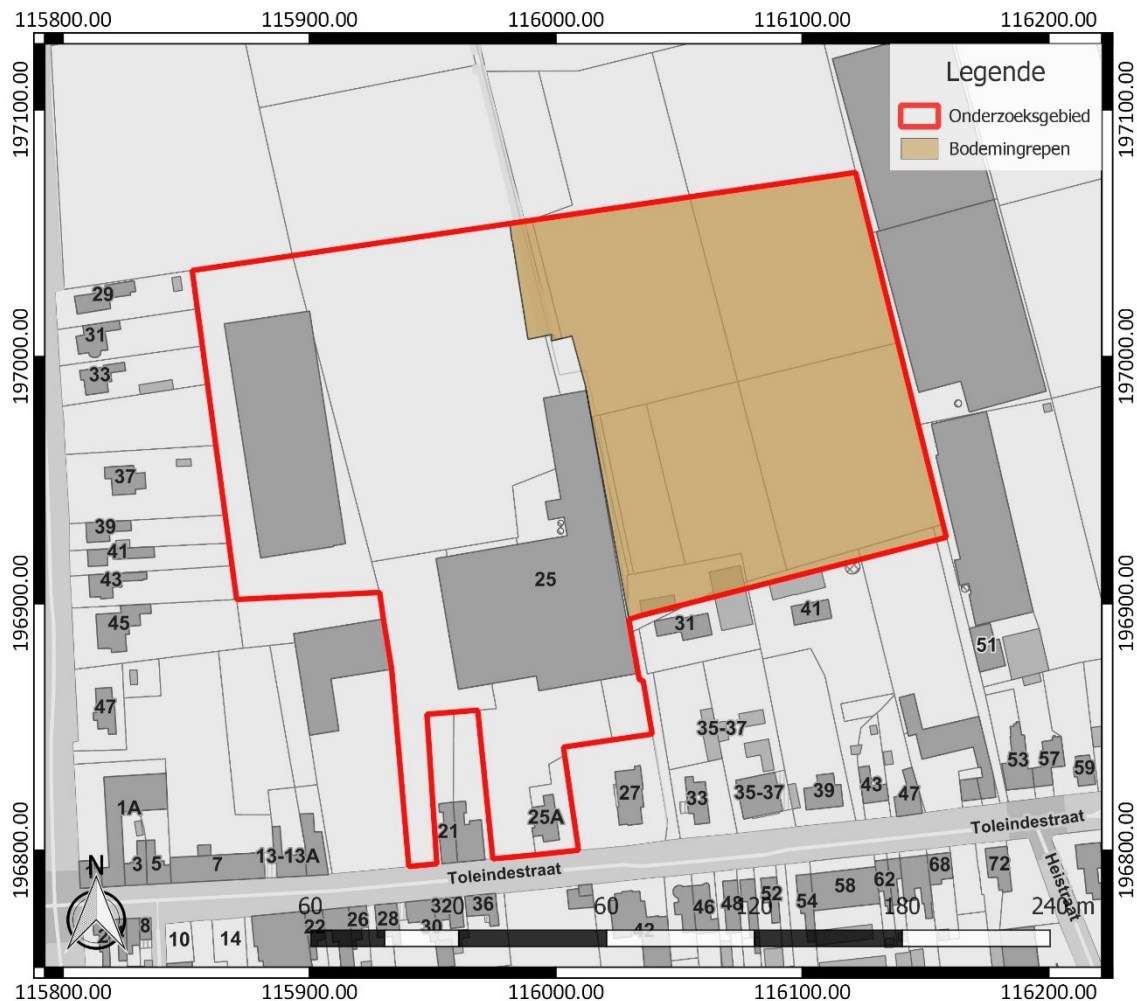
2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: De twee bestaande loodsen met een oppervlakte van respectievelijk 3357 m² en 5151 m² blijven behouden (Figuur 4). Ook de bestaande verharding wordt niet opgebroken. In de resterende zone van 21.290 m² worden wel bodemingrepen uitgevoerd.

Figuur 4: Aanduiding van de bodemingrepen, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.3.2 Beschrijving geplande werken

De werkzaamheden kaderen in de realisatie van de korte termijnbehoeften van een aan het bedrijf Bouwmaterialen De Wilde dd. 28.05.2018 toegekend planologisch attest (Figuur 5). In dit attest spreekt de vergunning verlenende overheid zich uit over de toekomstperspectieven tot ontwikkeling van een bestaand hoofdzakelijk vergund bedrijf, zowel wat betreft de behoeften op korte termijn als wat betreft de behoeften op lange termijn.

De in het *in casu* goedgekeurde planologische attest omvat de korte termijnvisie volgende handelingen:

1. Oprichten nieuwe betoncentrale
2. Inrichten vrachtwagenparking
3. Herinrichten huidige bedrijfssite – regulariseren deel verharding en bedrijfsgebouw
4. Aanleggen infiltratievoorziening voor hemelwater en buffergroen

De behoefte op lange termijn betreffen:

1. Het behoud van de KMO-zone, zonder nabestemming van agrarisch gebied → hieromtrent werd voorbehoud gemaakt door de gemeenteraad.
2. Extra verharding voor de opslag van bouwmaterialen.
3. De bedrijfswoning en de secundaire toegang te behouden in de kernwoonzone volgens het APA.

In toepassing van art. 4.4.26,§2, tweede lid VCRO dienen de behoeften op korte termijn te worden gerealiseerd middels een aanvraag voor een omgevingsvergunning binnen het jaar nadat het attest werd verleend. Het verleende attest biedt de mogelijkheid tot afwijking van de geldende stedenbouwkundige voorschriften teneinde de mogelijkheid tot realisatie te creëren. Voor de lange termijnvisie zal door de bevoegde plannende overheid een RUP worden opgemaakt tot omzetting van het projectgebied naar een hiertoe geschikte bestemming, waarna de behoeften op lange termijn gerealiseerd zullen kunnen worden.

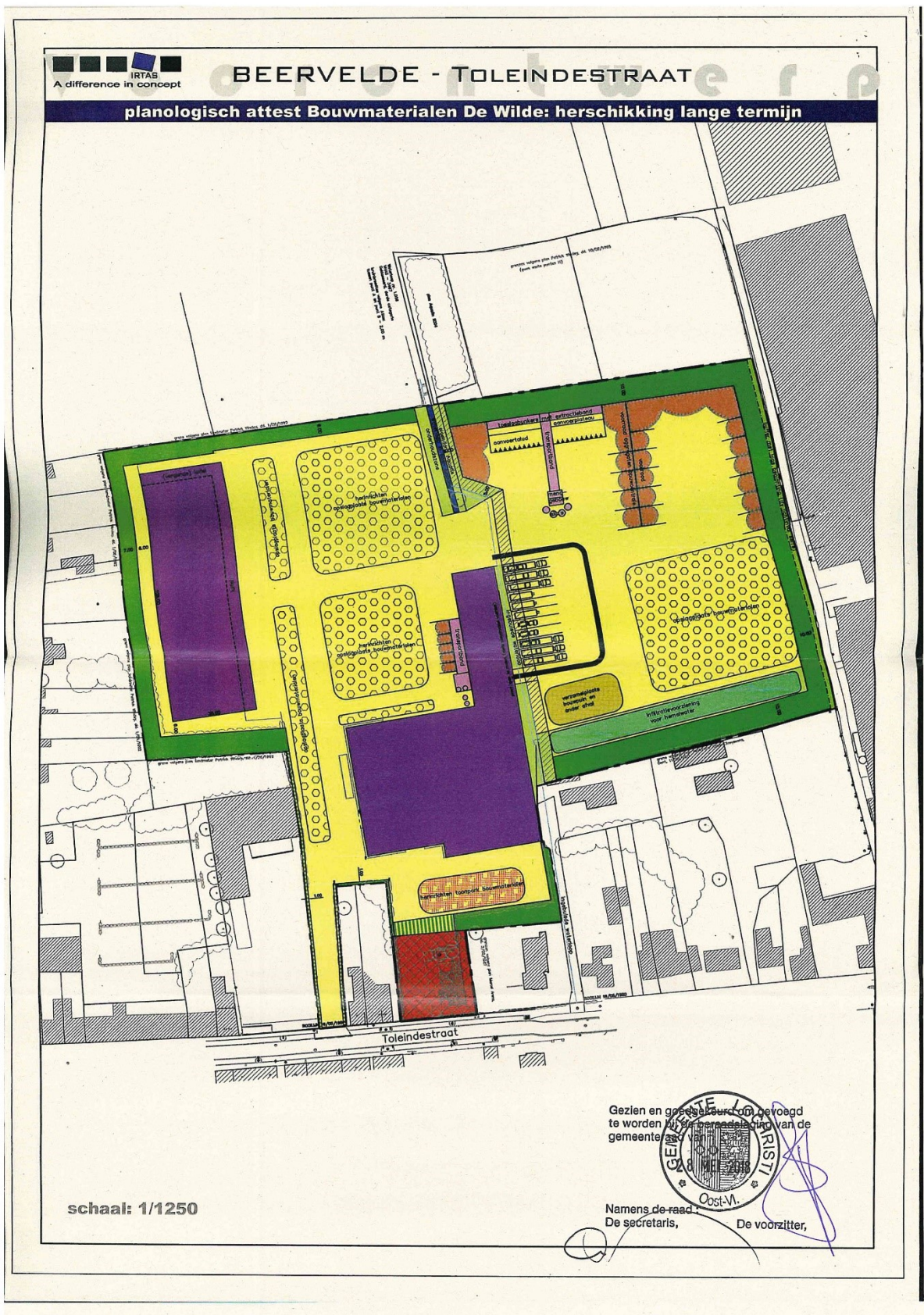
Het voorliggend project behelst derhalve enkel de realisatie van de behoeften op korte termijn, naar aanleiding een aanvraag tot een omgevingsvergunning binnen het jaar na afgifte van het planologische attest. De realisatie van de behoeften op lange termijn maken geen deel uit van het project en zullen pas in een latere fase (meerdere jaren) worden aangevraagd via een afzonderlijke aanvraag voor een omgevingsvergunning, nadat de plannende overheid een RUP zal hebben opgemaakt.

De site van het bestaande bedrijf zal naar het oosten toe uitbreiden (Figuur 6), waar enkel akkerland aanwezig is. Hier wordt de oprichting van een nieuwe betoncentrale voorzien, samen met een vrachtwagenparking, een infiltratievoorziening en de nodige groenbuffering die zich rondom het hele terrein zal bevinden.

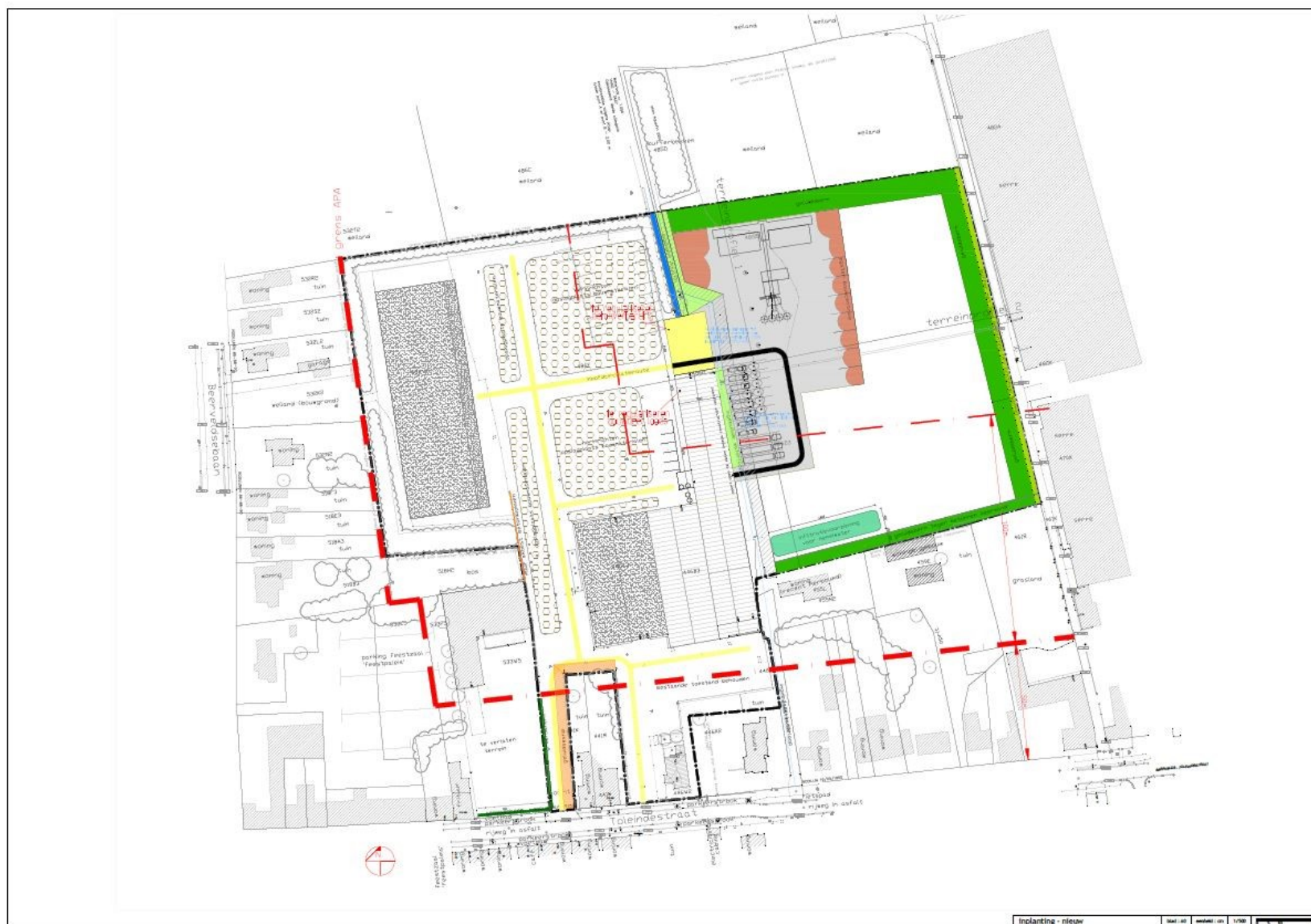
De bestaande verharding wordt niet opgebroken. Bij het bestaande bedrijf worden enkele akoestische ingrepen voorzien (oprichten geluidsschermen en -wanden). De geluidswand in het zuiden van het onderzoeksgebied zal geen bodemingrepen veroorzaken. Op de bedrijfssite bevindt zich een bestaande geklasseerde waterloop van 3^e klasse die ongewijzigd blijft.³

Naast de waterloop worden ter hoogte van de laad- en losdock 13 regenputten voorzien van elk 20000 l die geplaatst zullen worden (Figuur 9). De verstoringsdiepte hiervan bedraagt ca. 3,60 m. De aan te leggen wadi kent een verstoringsdiepte van ca. 2,55 m (Figuur 13). De recuperatie voor dripwater kent een verstoringsdiepte van 3,40 m (Figuur 10). De diepte van de toeslagbunkers met extractieband bedraagt 4,20 m.

³ Tekst grotendeels aangeleverd door Bram De Smet.

Figuur 5: Planologisch attest

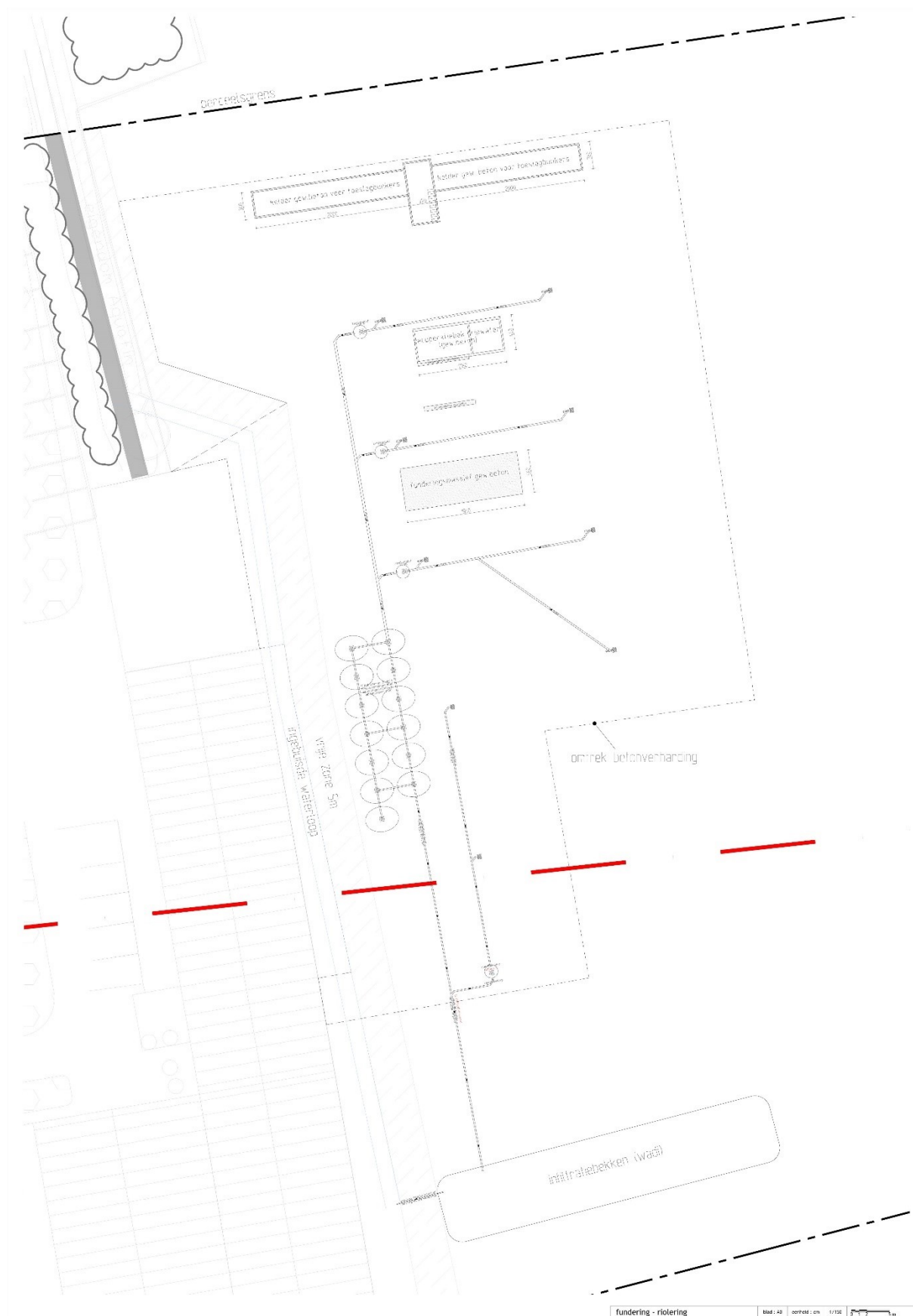
Figuur 6: Ontwerpplan (IRTAS)

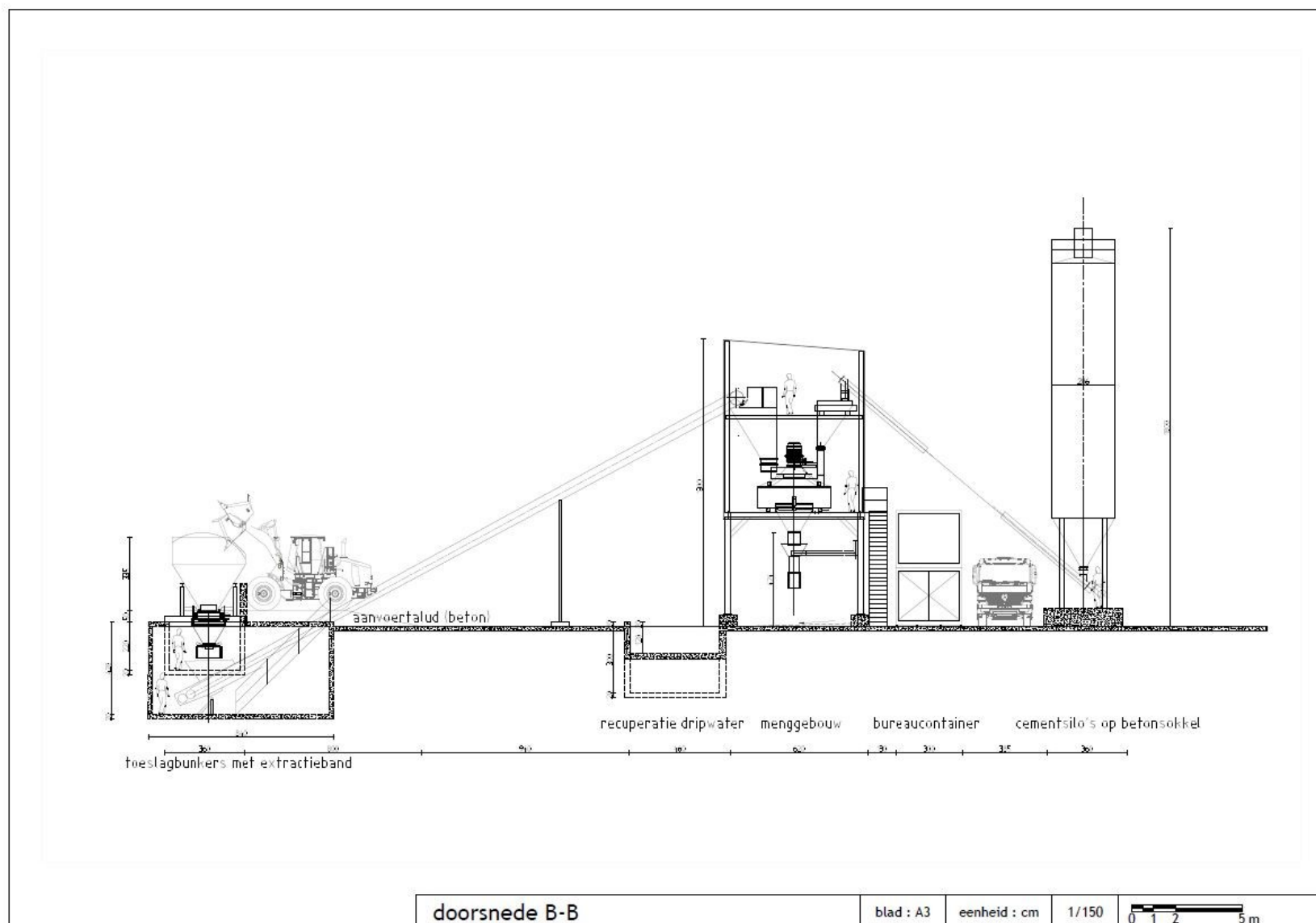
Figuur 7: Plan van de bestaande toestand (IRTAS)

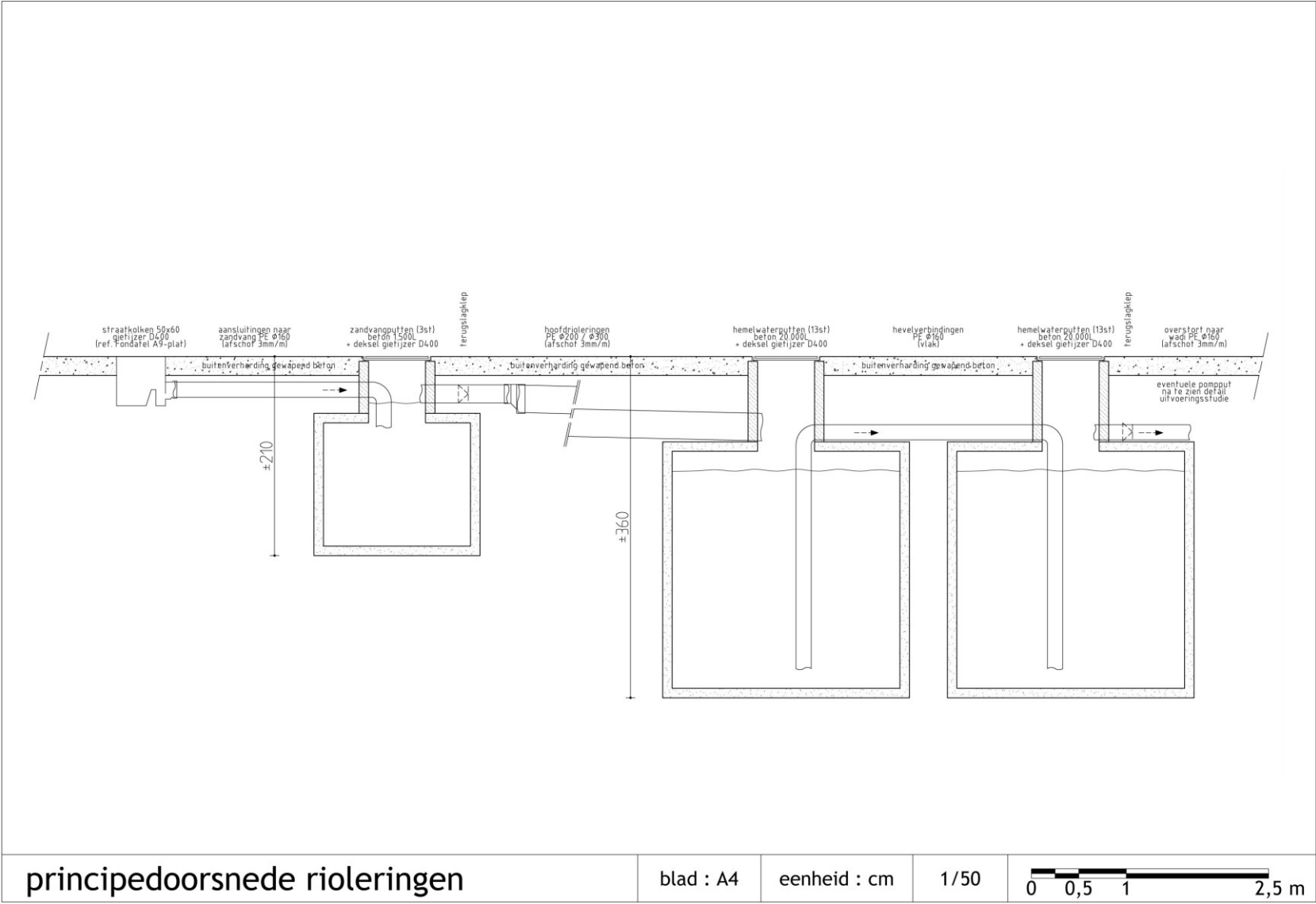
Figuur 8: Grondplan van de betoncentrale (IRTAS)

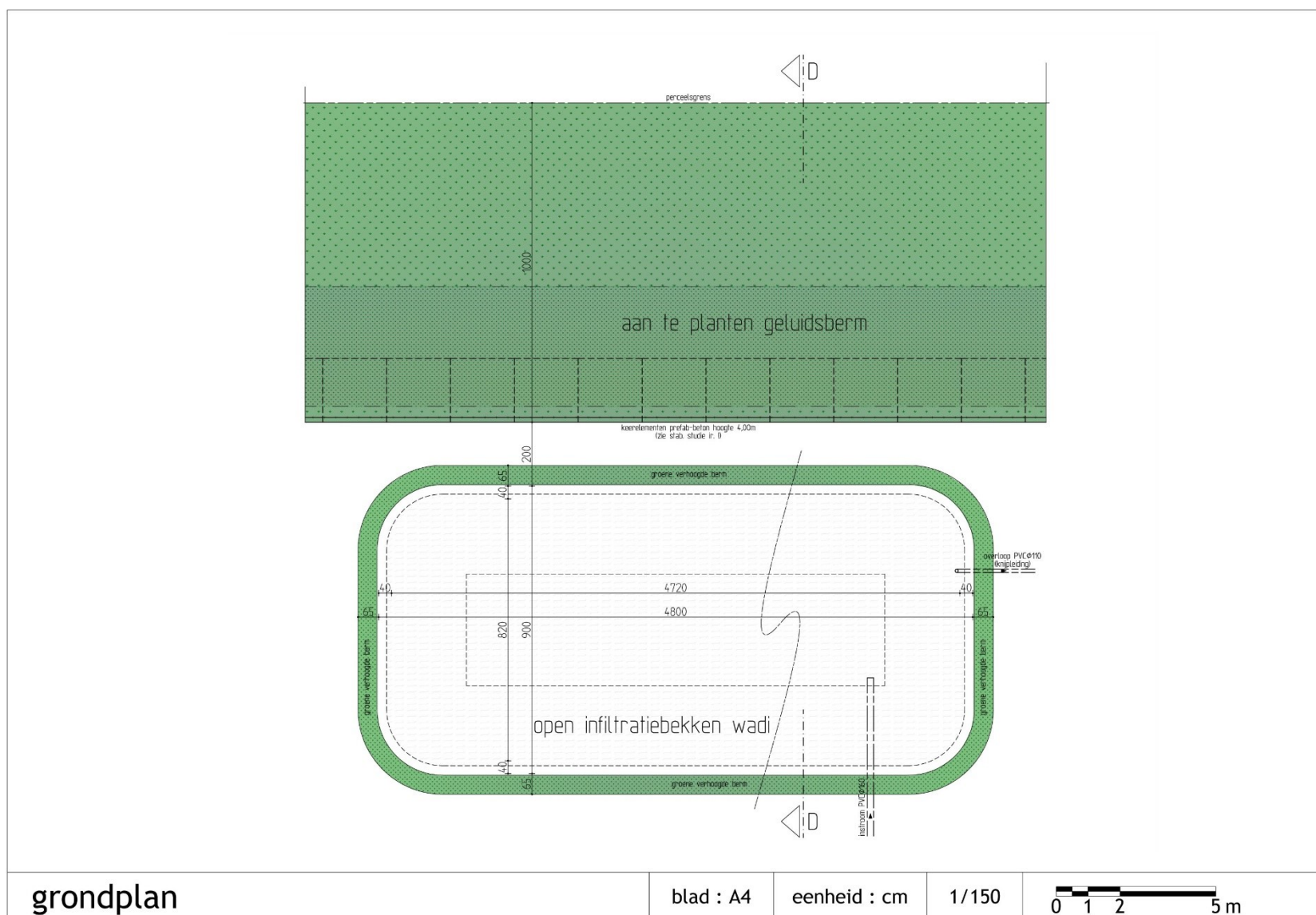
Figuur 9: Funderingsplan van de betoncentrale (IRTAS)

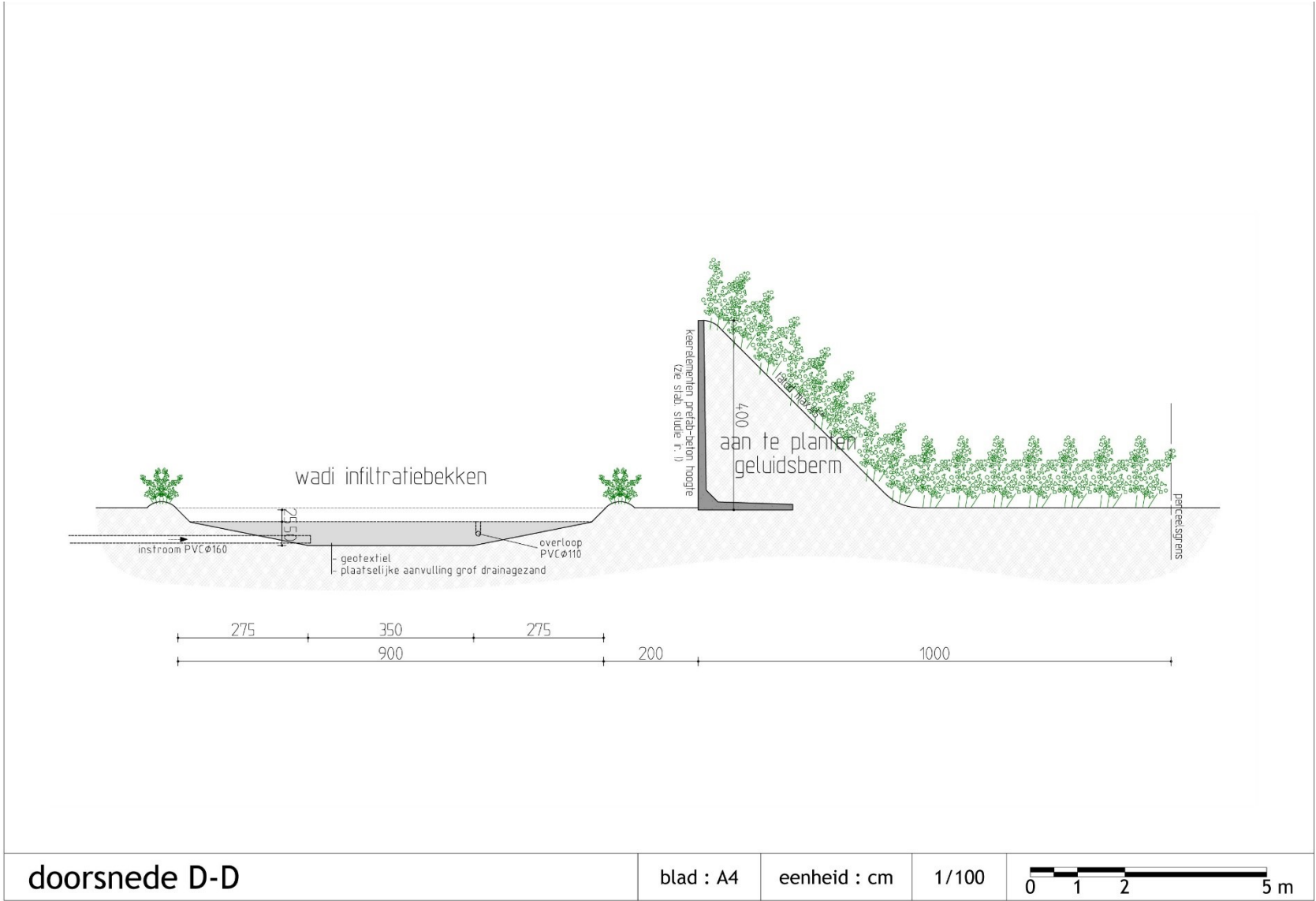
Figuur 10: Langsdoorsnede van de betoncentrale (IRTAS)

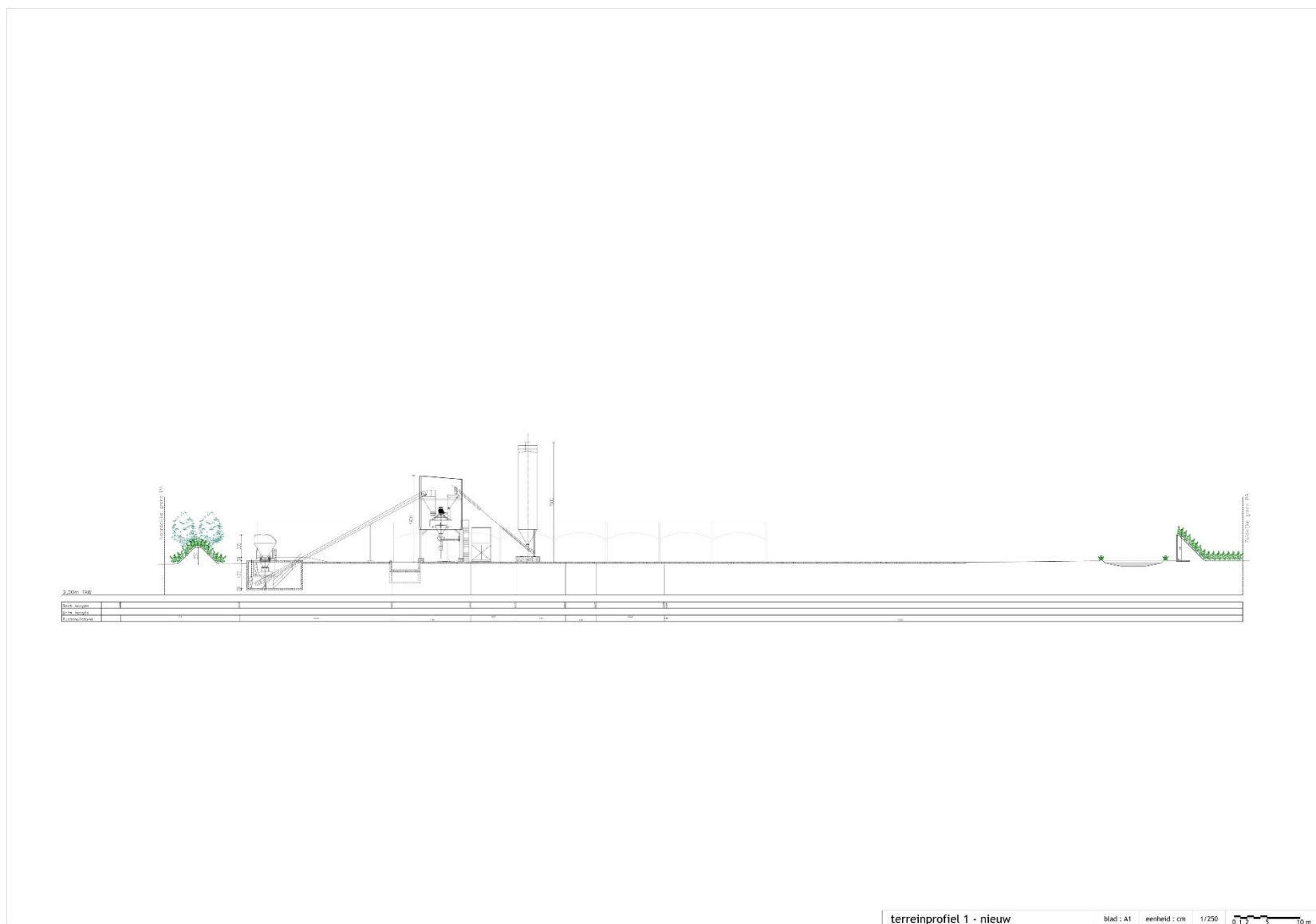
Figuur 11: Principedoorsnede riolering (IRTAS)

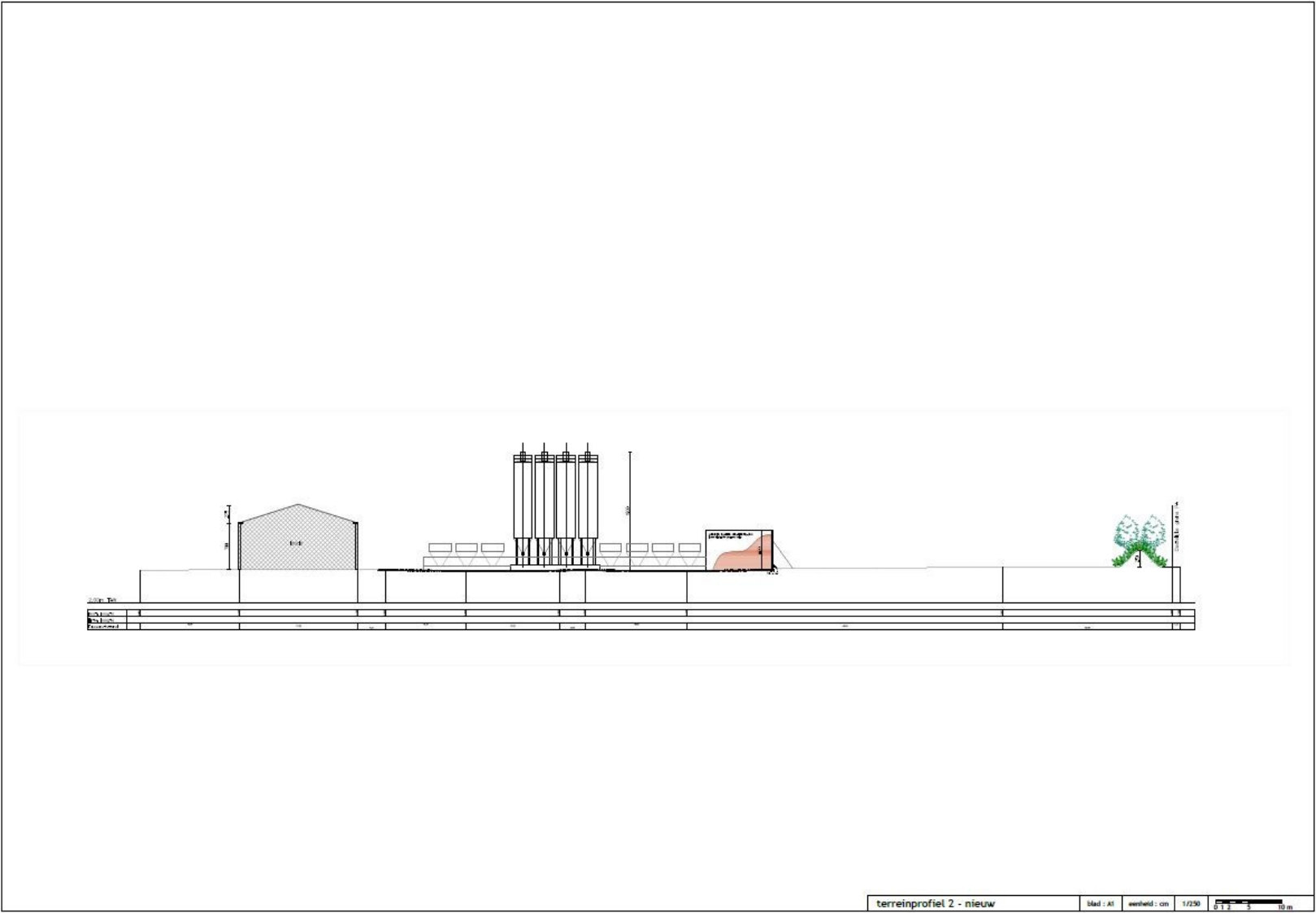
Figuur 12: Grondplan van de geluidsberm en wadi

Figuur 13: Doorsnede van de geluidsberm en wadi (IRTAS)

Figuur 14: Terreinprofiel 1 (IRTAS)

Figuur 15: Terreinprofiel 2 (IRTAS)

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart is niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is georeferereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

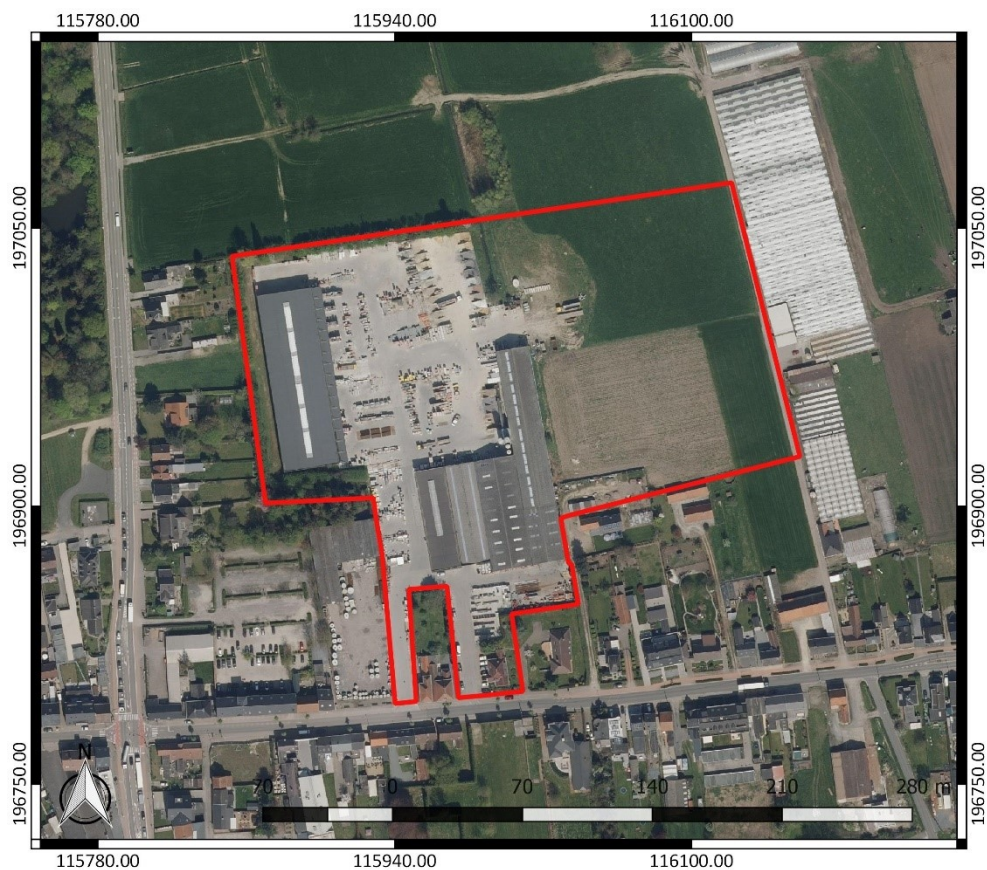
Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778) en de Atlas der Buurtwegen (1841) worden twee momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

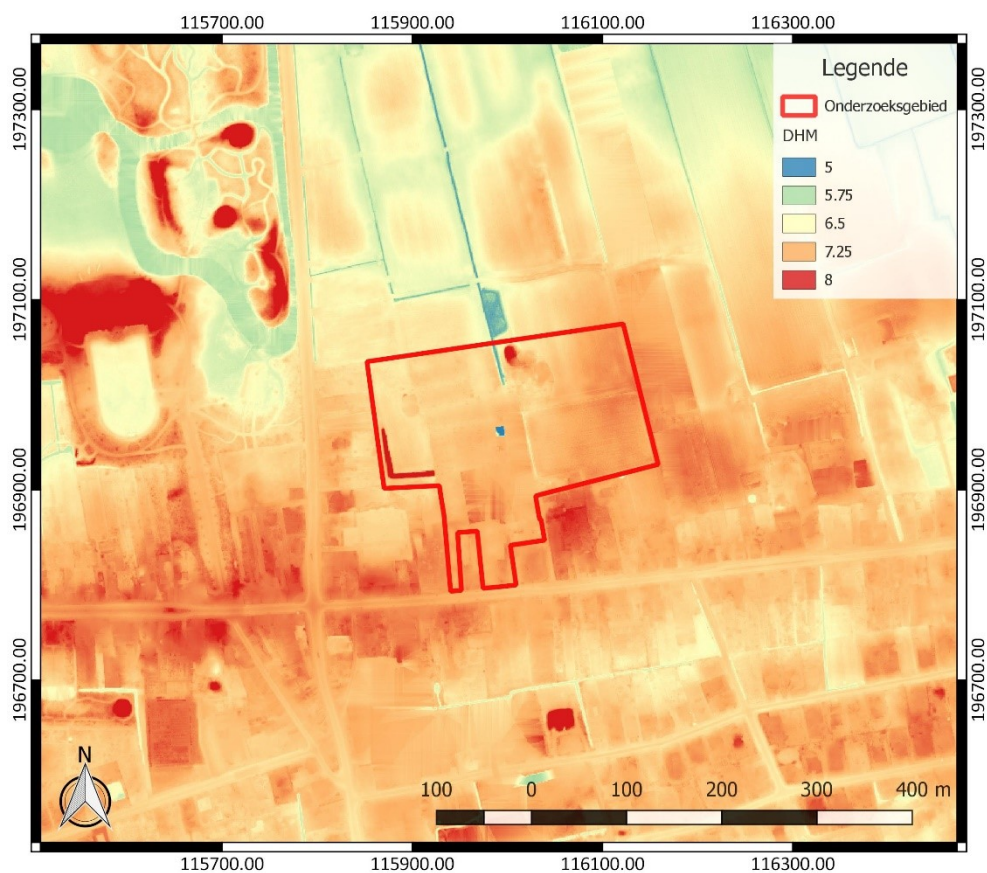
2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

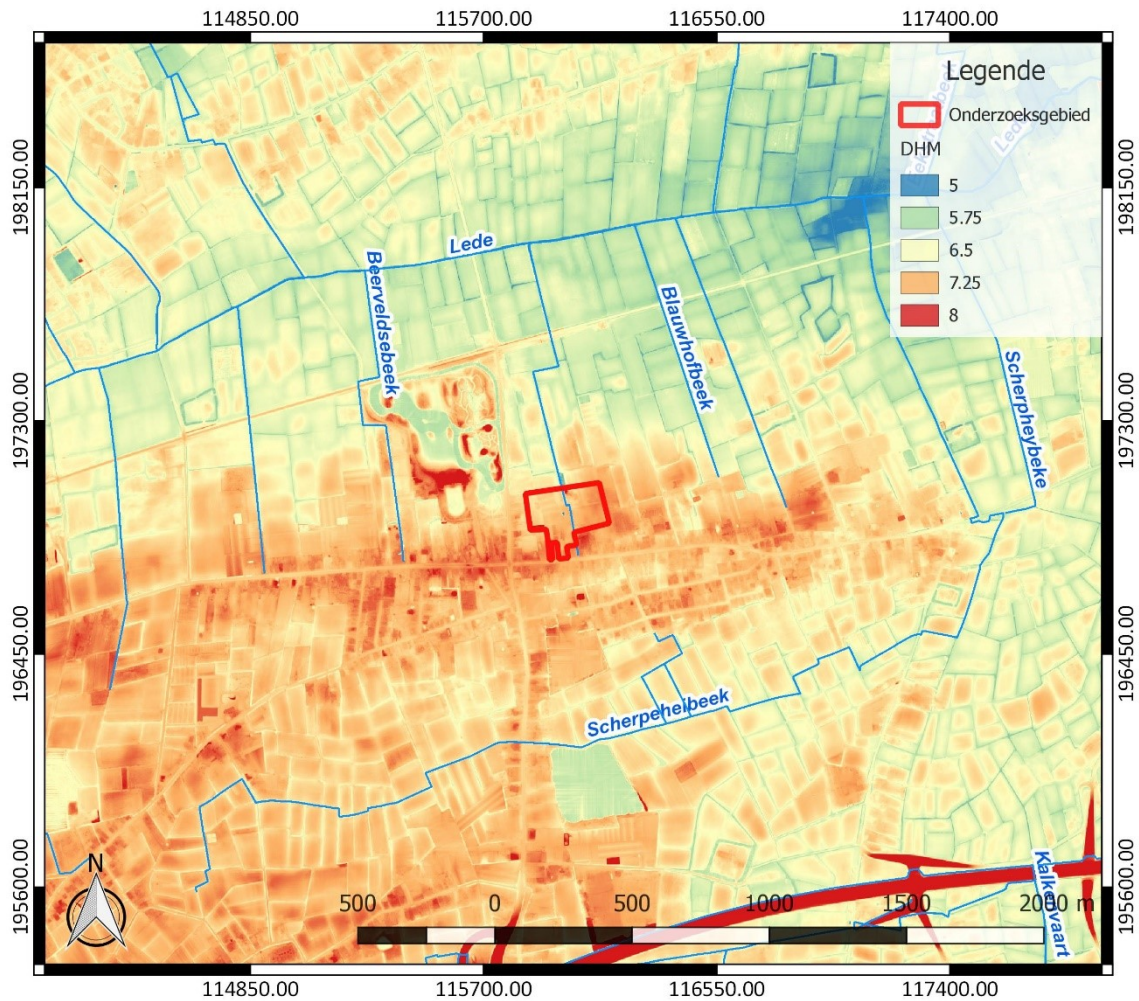
Het onderzoeksgebied is gelegen in het centrum van Beervelde, ten zuidoosten van het centrum van Lochristi, tussen Destelbergen in het westen en Lokeren in het oosten (Figuur 16). Volgens het gewestplan ligt het in woongebieden en agrarische gebieden. Hydrografisch behoort het tot het Beneden-Scheldebekken. Dwars door het onderzoeksgebied stroomt van noord naar zuid een waterloop (Figuur 18). Iets zuidelijker bevindt zich de oorsprong van de waterloop. In het noorden mondt hij uit in de Lede, die meerdere zijtakken heeft, parallel aan de waterweg in het onderzoeksgebied en die verder richting Destelbergen, Lochristi en Lokeren loopt.

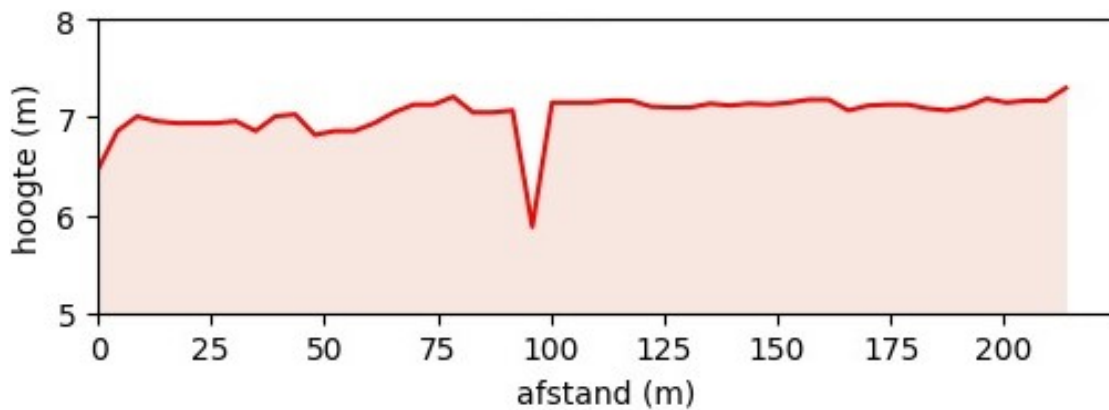
Figuur 16: Luchtfoto van 2018 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 17: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m, met aanduiding van het onderzoeksgebied

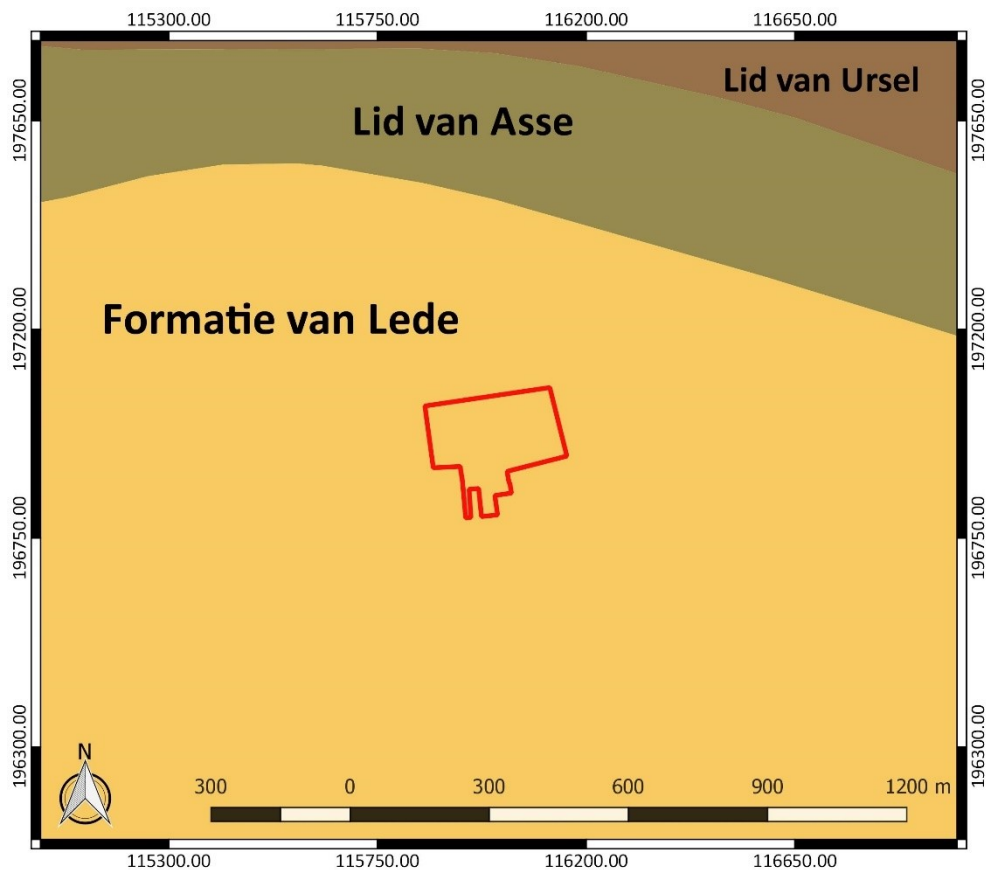
Figuur 18: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 19: Hoogteverloop van noordwest naar zuidoost over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

In het algemeen behoort Beervelde geomorfologisch tot de Vlaamse Vallei, die de gehele streek ten noordoosten van Gent omvat. Het is een laaggelegen gebied met een vlak en matig uitgesproken micro-reliëf, gekarakteriseerd door een afwisseling van zwakke ruggen en depressies. Beervelde situeert zich ten zuiden van de Moervaartdepressie, die 2 à 2,5 km breed is en waarvan de laagste

punten op 3 tot 4 m TAW liggen.⁴ Typisch voor Lochristi is de afwisseling van noord naar zuid van hogere en drogere zandruggen, gescheiden door natte beekdepressies. Het landschap wordt ook van west naar oost doorsneden door de Westlede en de Lede, dit zijn door kanalisering in de 13de-14de eeuw rechtgetrokken natuurlijke waterlopen.⁵ Het terrein is gelegen op de noordelijke flank van een zandrug en kent een hoogte van 4,2 tot 7,3 m TAW (Figuur 19).

Figuur 20: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De tertiaire ondergrond van het onderzoeksgebied (Figuur 20) bestaat uit de Formatie van Lede. Het wordt gekenmerkt door lichtgrijs fijn zand dat soms kalksteenbanken bevat en dat kalkhoudend, fossielhoudend (*Nummulites variolarius*) en soms glauconiethoudend met basisgrind kan zijn. Ten noorden bevindt zich de Formatie van Maldegem, waar een groengrijze klei teruggevonden wordt die zandhoudend en sterk glauconiethoudend is, met mogelijk plaatselijk grof glauconietzand ('bande noir'). Nog meer naar het noorden toe, bestaat de bodem van de formatie uit grijsblauwe tot blauwe klei.⁶

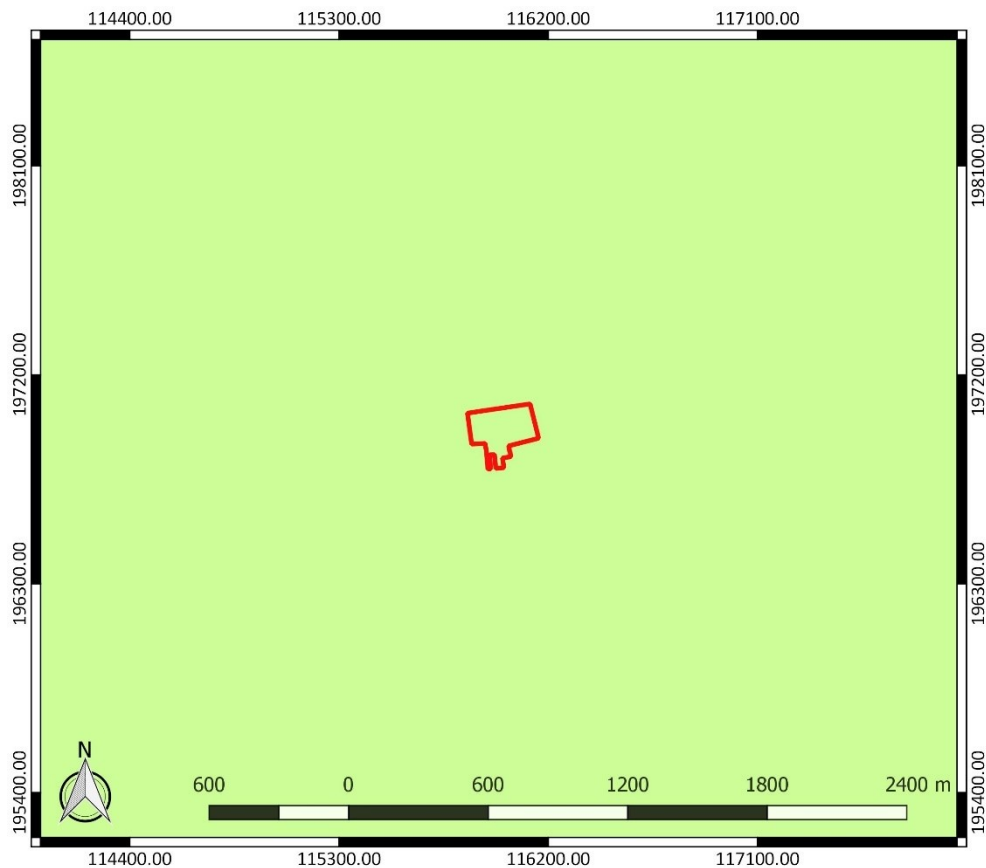
De quartairgeologische kaart (Figuur 21) geeft aan dat in het gehele onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk van het Vroeg-Holoceen voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair. Hieronder bevinden zich fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).⁷

⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Kantons Evergem en Lochristi [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/126625> (geraadpleegd op 11 februari 2019).

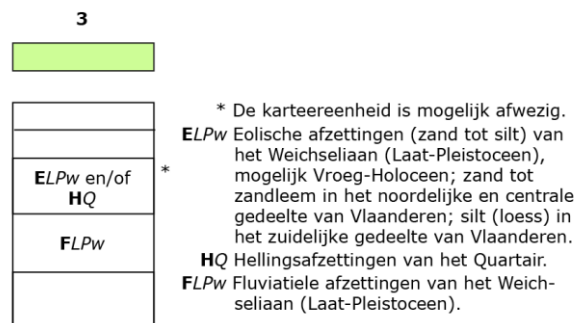
⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Lochristi [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121321> (geraadpleegd op 11 februari 2019).

⁶ www.geopunt.be/kaart

⁷ www.geopunt.be/kaart

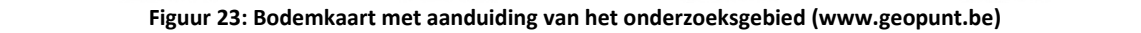
Figuur 21: Quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 22: Legende bij de quartairgeologische kaart (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 23) situeert het onderzoeksgebied deels in een bebouwde zone (OB). Verder toont ze dat ten westen een matig droge zandbodem met structuur B horizont (Zcb) te verwachten is. Meer centraal op het terrein geeft de kaart eveneens een matig droge zandbodem aan, maar hier met een verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont (Zch). Een droge zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont (Zbh) wordt door de bodemkaart aangegeven in het oosten van het terrein⁸.

⁸ www.geopunt.be/kaart

Figuur 24: Bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 25: Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be), met groen: verwaarloosbaar

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

Oorspronkelijk bestond het noordelijke deel van Beervelde als gehucht van de gemeente Destelbergen. Pas in 1921 werd Beervelde een afzonderlijke gemeente, na samenvoeging van dit deel met de wijken Vijfhoek, Kootveld, Kerrebroek (Kalken), Magret, Klein Gent (Laarne) en Ertbuur (Heusden). De oudste vermelding “Berenvelt” werd vastgesteld in een akte van 1309. Eerst viel Beervelde onder de bevoegdheid van de Gentse Sint-Pietersabdij en het Land van Dendermonde. In 1908 werd een eigen parochie opgericht die afhing van de dekenij van Lokeren. Beervelde ontwikkelde zich tot een typisch straatdorp met lintbebouwing. Sinds 1840 wordt de gemeente in het noorden doorsneden door de spoorlijn Gent-Antwerpen. In het zuiden doorsnijdt de autosnelweg E17 de gemeente. Sinds eind 19de eeuw is de bloementeelt en de aardbeienteelt karakteristiek voor de streek.⁹

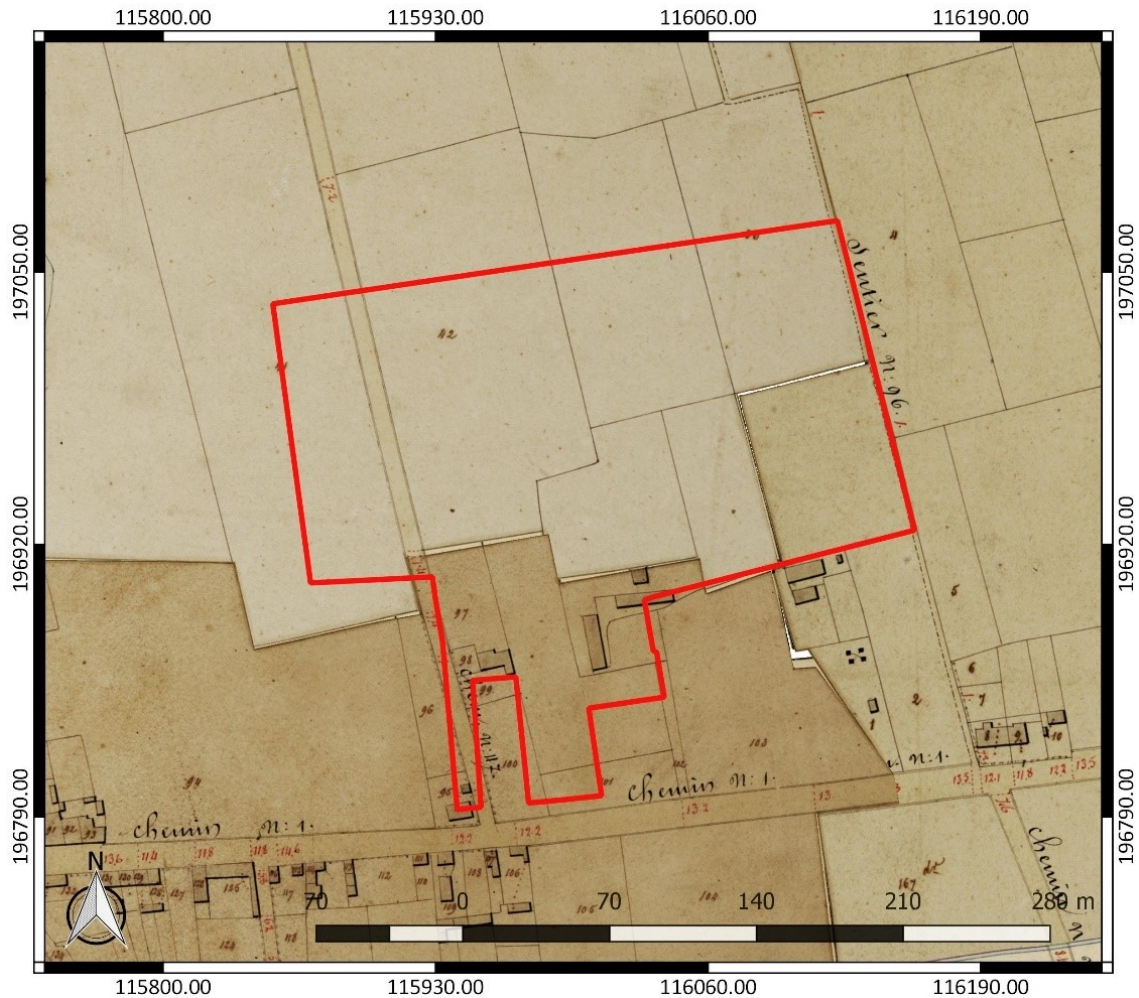

Figuur 26: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is te zien dat het onderzoeksgebied in gebruik is als akkerland (Figuur 26). Er zijn ook al enkele gebouwen aanwezig. In het oosten en in het westen van het onderzoeksgebied is een veldweg aangegeven. Ten westen van het terrein bevindt bebouwing zich geconcentreerd rondom de kerk.

⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Toleindestraat [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/103860> (geraadpleegd op 11 februari 2019).

De Atlas der Buurtwegen (1841) toont dezelfde inplanting van de bebouwing. In het westen van het onderzoeksgebied is in tussentijd een weg aangelegd. Vermoedelijk was het terrein nog steeds in gebruik als akkerland (Figuur 27).

Figuur 27: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 28) geeft aan dat de bebouwing in de omgeving sterk toegenomen is, in het bijzonder rondom de voornaamste wegen van Beervelde. Op het terrein zelf lijken enkele gebouwen opgetrokken te zijn, maar het grootste gedeelte is nog steeds in gebruik als akkerland. Van een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 29) kunnen we afleiden dat de infrastructuur op het terrein nog verder is uitgebouwd. De omgeving is min of meer onveranderd. Het beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 16).

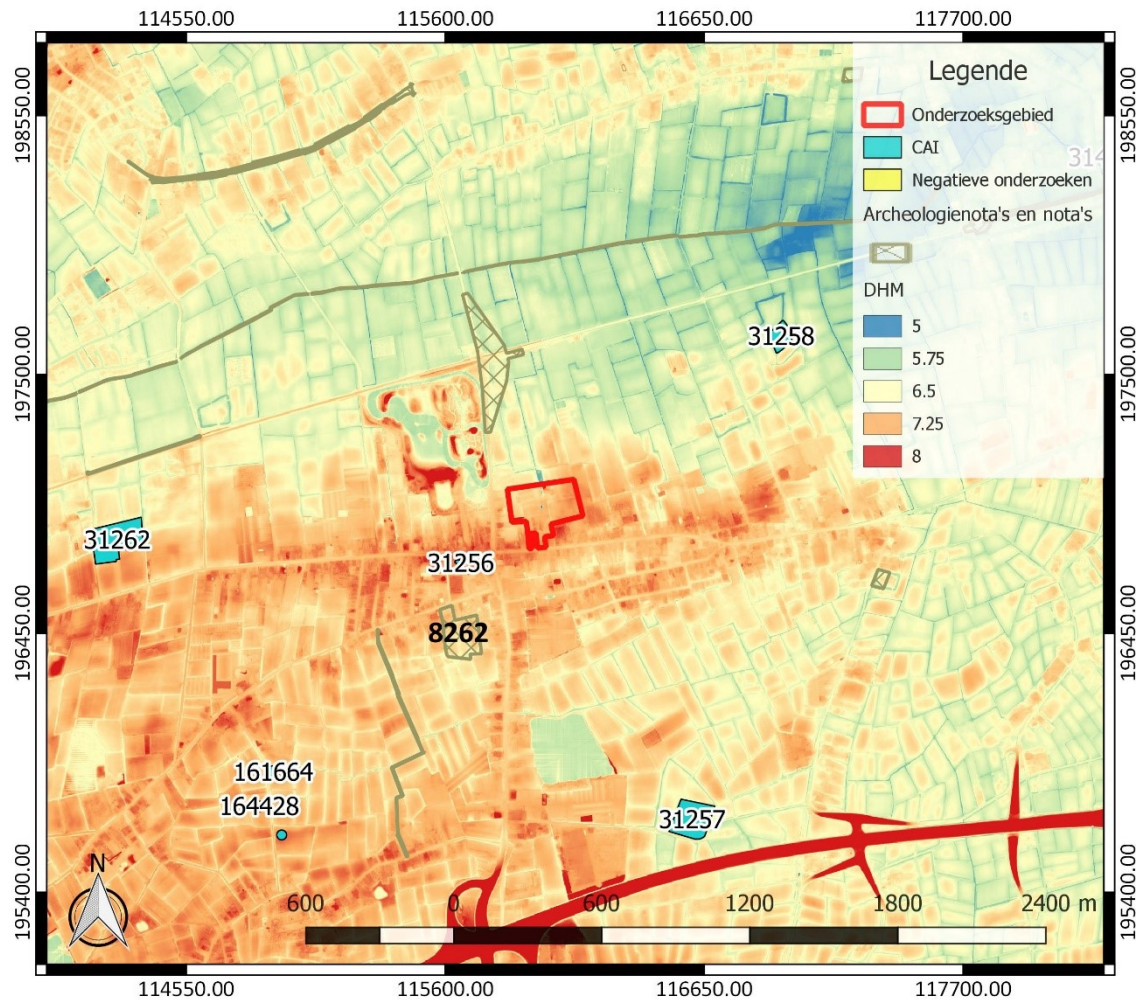
Figuur 28: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 29: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 30). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties met een gelijkaardige landschappelijke ligging worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

Figuur 30: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://geo.onroerenderfgoed.be/>), weergegeven op het DTM 1 m en Hillshade DHM 5 m

Ten zuidwesten van het onderzoeksgebied, in de Kloosterstraat (ID 8262), werd een landschappelijk booronderzoek en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Tijdens dit onderzoek werden onder meer paalsporen en kuilen die gedateerd worden in de late middeleeuwen tot de nieuwste tijd aangetroffen. Nagenoeg de helft van de kuilen bevindt zich op het noordelijk perceel van het onderzoeksgebied, waar op basis van historisch kaartmateriaal bebouwing aanwezig bleek in het verleden. Mogelijk houden de aangetroffen sporen verband met deze historische bebouwing. Resten van gebouwen werden echter niet vastgesteld. In het zuidoosten werden een aantal paalsporen aangetroffen met een uitgeloofd karakter. Ze leverden geen vondstmateriaal op, wat de datering ervan bemoeilijkt. De sporen van onbepaalde datering zijn veelal slechts ondiep bewaard, waardoor het moeilijk uit te maken is of het om natuurlijke sporen gaat of om de onderzijde van antropogene

sporen. In de ligging van de sporen kon geen structuur herkend worden.¹⁰

In de nabije omgeving is op de CAI kaart de laatmiddeleeuwse parochiekerk Sint-Daniël in Beervelde aangeduid (CAI ID 31256). Aanvankelijk deed het gebouw dienst als kapel. Pas in 1809 werd de kapel omgedoopt tot kerk.¹¹

Overeenkomstig in hoogteligging is de vindplaats Zijstraat I (CAI ID 161664), waar door middel van metaaldetectie een koperen munt gevonden werd. De munt is ca. 914-919 te dateren en in te delen onder het gezag van Constantijn VII, keizer van het Byzantijnse Rijk.¹² In dezelfde Zijstraat werden nog twee vondsten gemeld. De eerste is een koperen rekenpenning, gedetermineerd als de rekenpenning van Hans Schultes (Nurenberg) uit de 16de eeuw (CAI ID 164428). Deze losse vondst kwam aan het licht door middel van metaaldetectie.¹³ Op dezelfde manier kwam men op het spoor van een merovingische fibula, meer specifiek een variant op de vierkante fibulae met gelobde hoeken of kruisfibula (CAI ID 215959).¹⁴ Westelijk gelegen van het onderzoeksgebied vond men resten van een middeleeuwse site met walgracht (CAI ID 31262). In het 'kasteel' was het pensionaat Het Steentje ondergebracht.¹⁵

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich al op vrij grote afstand ten opzichte van het onderzoeksgebied of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht.

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein? Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

In de omgeving van het onderzoeksgebied blijken verschillende gekende archeologische waarden aanwezig. Het gaat om vondsten uit de vroege en de volle middeleeuwen en om sporen uit de late middeleeuwen tot de nieuwste tijd. Enkele uitgelopen paalsporen kennen een onbepaalde datering. Kaarten uit de 18de en de 19de eeuw geven aan dat historische bebouwing aanwezig was in het zuiden van het terrein. Ook de ligging van de laatmiddeleeuwse parochiekerk in de nabijheid van het onderzoeksgebied is een indicator voor het archeologisch potentieel.

Op basis van de gekende archeologische waarden in de omgeving kent het onderzoeksgebied potentieel op vondsten en sporen uit de vroege middeleeuwen, de volle middeleeuwen, de late middeleeuwen, de nieuwe tijd en de nieuwste tijd. Op basis van de gunstige landschappelijke ligging van het terrein op de noordelijke flank van een zandrug in de nabijheid van de Lede is de aanwezigheid van archeologische resten uit andere periodes of van een andere aard op dit moment niet uit te sluiten.

¹⁰ Coremans/Reyns 2018, 54

¹¹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 31256, Parochiekerk Sint-Daniël

¹² Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 161664, Zijstraat I (geraadpleegd op 12 februari 2019)

¹³ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 164428, Zijstraat (geraadpleegd op 12 februari 2019)

¹⁴ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 215959, Zijstraat (geraadpleegd op 12 februari 2019)

¹⁵ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 31262, Goed het Steentje (geraadpleegd op 12 februari 2019)

Wel zijn er vragen bij de bewaringstoestand van het bodemarchief. Dit blijkt uit de gebruiksevolutie van het terrein, zoals we die konden reconstrueren aan de hand van historische kaarten en luchtfoto's. Daaruit kunnen we afleiden dat het terrein in de 18de eeuw in gebruik was als akkerland. In het zuiden van het terrein was bebouwing aanwezig en er liepen ook twee veldwegen over het terrein. In de 20ste eeuw werd de historische bebouwing echter vervangen door nieuwe gebouwen en verhardingen. Daarbij hebben duidelijk bodemingrepen plaatsgevonden in het westelijke deel van het onderzoeksgebied. Wat de impact van deze bodemingrepen op het aanwezige bodemarchief geweest is, is op dit moment niet duidelijk.

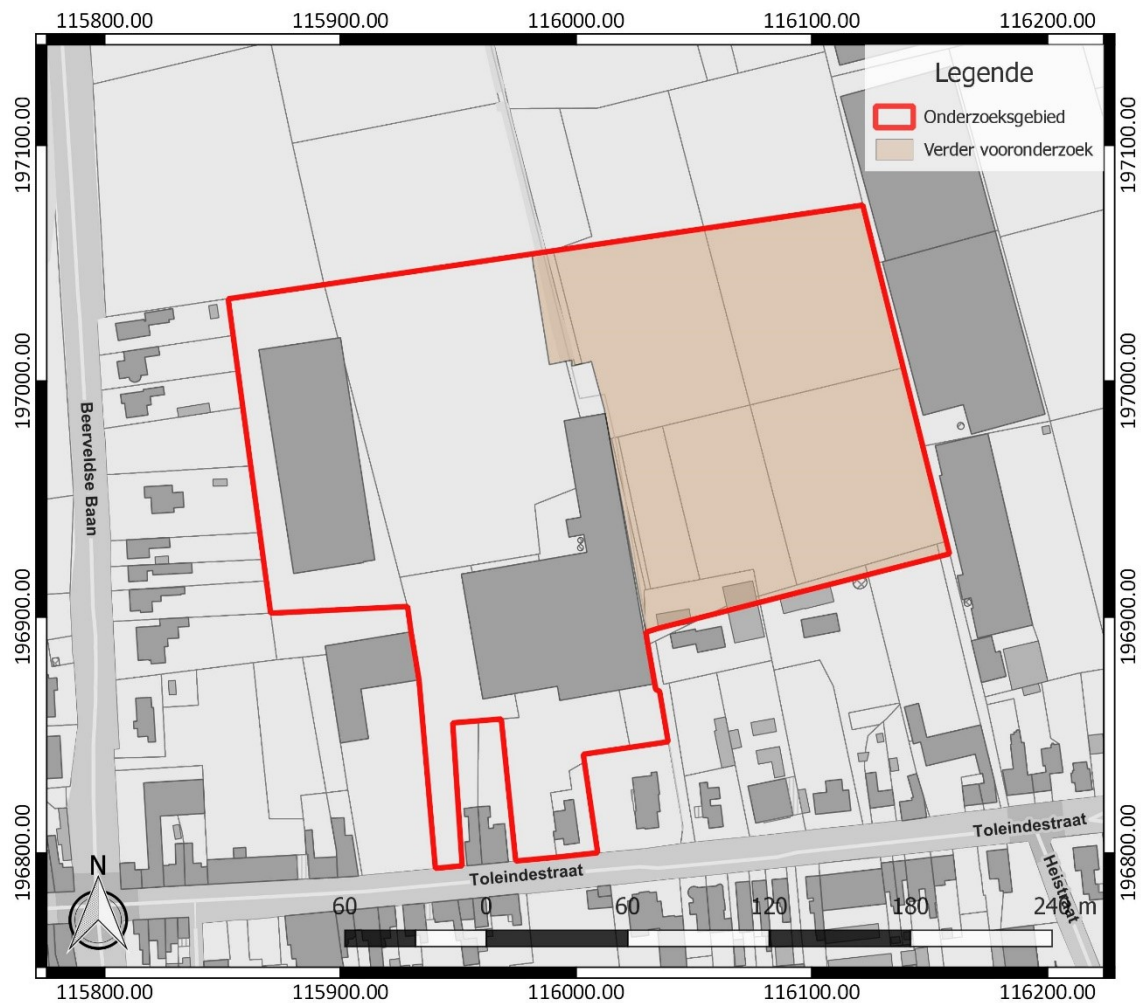
Wat is de impact van de geplande werken?

Binnen een groot deel van het onderzoeksgebied worden werken gepland. De voornaamste werken voorzien in de uitbreiding van het bestaande bedrijf Bouwmaterialen De Wilde. Binnen het onderzoeksgebied blijven twee loodsen en de bestaande verharding behouden. Hier worden geen bodemingrepen gepland. In de rest van het onderzoeksgebied worden verschillende bodemingrepen gepland, waarvan de verstoringsdiepte varieert tussen 0,5 en 4,20 m. Dit doet besluiten dat in een zone van ca. 21.290 m² het bodemarchief bedreigd is.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent voor resten uit de vroege middeleeuwen, de volle middeleeuwen, de late middeleeuwen, de nieuwe tijd en de nieuwste tijd. Op basis van historische kaarten is er een concrete verwachting naar resten van historische bebouwing in het zuiden van het terrein. De aanwezigheid van relevante archeologische resten uit andere periodes is op dit moment echter nog niet uit te sluiten. In de buurt zijn namelijk in het verleden uitgeloogde paalsporen gevonden, waarvan de datering momenteel onduidelijk is en ook de gunstige landschappelijke ligging van het terrein dient in rekening gebracht te worden. Wel is er onduidelijkheid over de bewaringstoestand van het bodemarchief, vooral wat het westen van het terrein betreft. Hier vonden in de 20ste eeuw sloopwerken plaats, waarna de huidige bebouwing opgetrokken werd en de huidige verharding aangelegd werd. Het is onduidelijk wat de impact van deze werken geweest is op het bodemarchief. Om dit verder te onderzoeken en om het archeologisch potentieel van het terrein verder na te gaan, is bijkomend archeologisch vooronderzoek aangewezen in de zone waar bodemingrepen gepland worden. Het betreft een zone van ca. 21.290 m² (Figuur 31).

Voor het verdere vooronderzoek wegen we verschillende onderzoeksmethodes af. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Het potentieel op kennisvermeerdering is voor deze onderzoekstechniek te beperkt. Veldkartering is niet mogelijk in de zone die bebouwd of verhard is binnen het onderzoeksgebied, of die in gebruik is als grasland. Op het deel van het terrein dat in gebruik is als akkerland is veldkartering wel mogelijk, maar is het potentieel op kennisvermeerdering te beperkt om de uitvoering ervan zinvol te maken. Aan de hand van het uitgevoerde bureauonderzoek kunnen we reeds een goede inschatting van het archeologisch potentieel van het terrein maken. De onderzoekstechniek dient sowieso ook nog gevolgd te worden door andere onderzoekstechnieken. Daarom is het zinvoller om meteen over te gaan tot de andere onderzoekstechnieken.

Figuur 31: Aanduiding van de zone waar verder vooronderzoek aangewezen is, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Landschappelijk bodemonderzoek is wel relevant om de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites beter in te kunnen schatten. Afhankelijk van de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites is mogelijk bijkomend onderzoek naar steentijd artefactensites nodig. Tot slot dient ook een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

3 Samenvatting

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent voor resten uit de vroege middeleeuwen, de volle middeleeuwen, de late middeleeuwen, de nieuwe tijd en de nieuwste tijd. Op basis van historische kaarten is er een concrete verwachting naar resten van historische bebouwing in het zuiden van het terrein. De aanwezigheid van relevante archeologische resten uit andere periodes is op dit moment echter nog niet uit te sluiten. In de buurt zijn namelijk in het verleden uitgeloogde paalsporen gevonden, waarvan de datering momenteel onduidelijk is en ook de gunstige landschappelijke ligging van het terrein dient in rekening gebracht te worden. Wel is er onduidelijkheid over de bewaringstoestand van het bodemarchief, vooral wat het westen van het terrein betreft. Hier vonden in de 20ste eeuw sloopwerken plaats, waarna de huidige bebouwing opgetrokken werd en de huidige verharding aangelegd werd. Het is onduidelijk wat de impact van deze werken geweest is op het bodemarchief.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Bruggeman J./R. Ferket, 2017: Archeologienota Beervelde (Lochristi) – Beerveldse Baan, (*Rapporten All-Archeo bvba* 539), Temse.

Coremans L./N. Reyns, 2018: Nota Beervelde (Lochristi) – Kloosterstraat, (*Rapporten All-Archeo bvba* 613), Temse.

4.2 Websites

Cartesius (2019)
<https://www.cartesius.be>

Centrale Archeologische Inventaris (2019)
<https://cai.onroerenderfgoed.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2019)
<http://dov.vlaanderen.be>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2019)
<https://geo.onroerenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2019)
<http://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2019)
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2019)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

